

53394

szám

Budapest 1919

Január 14

AZ EMBER

GÖNDÖR FERENC POLITIKAI HETILAPJA

Dr. BRASSOVÁN JULIAN

Az ellenforradalmár sajtó

Sándor László

volt főkakitány gonosz
merénylete

**Pallaviccini és Szacelláry
kalandja a Déli Hirlappal**

Láng Boldizsár ellenforradalma

Károlyi megkönnyeztette az
ántánt-bizottságot — A had-
sereg a „Népszava“ ellen —
Bosnyák államtitkár és az
Opera — A „Budapesti Hirlap“
— Egy színházi titkár napló-
jából — Lengyel Menyhért
darabja — Gombaszögi Fr. da
stb. stb.

szám ára 1 korona

EGYETENI VÁSÁRLÁS
KÖZÖSSÉGI VÁSÁRLÁS

MOZGÓKÉP-OTTHON

TERME KÖRÜL 28 TELEFON 144-98

Előadások: 1/24, 1/26, 1/38 órákor!

A TÁNCOSNŐ

Langyei Menyhért színműve

A BOLYGÓ GÖRÖG

Vígjáték Henry Fortin-nel.

A
nagy
eseményekről
meglepetően
tudósít

PESTI NAPLO

ZSOLDOS TANINTÉ

A legjobb
sikerrel
készít elő
m a g á n
vizsgákra

Budapest, VII., Dohány-
utca 17.

Telefon 32-40

Budapest, Vác-u. 9. CORSO

Ma és mindennap a Star-Hungary színházban
Lehár Ferenc, a világhíres zeneszerző
közreműködésével

A MŰVÉSZET BIADAL

Életrajz 5 felvonásban.

Előadások hétköznap fel 4, nyolcsz 6
és 8 órákor. — Vasárnap 3 órákor

Lázár
Miklós
napilapja

DELI HIRLAP

Egy szám
Félévre
Negyedévre

URÁNIA

4, 1/6 és 1/8 órákor

Sakálók

Továbbá

Rózsák és töv

FŐVÁROSI ORFEUM

Budapest, VI., Nagymező-utca 17. szám

Igazgató: Keleti és Ribner. Telefon 3-17

Ma és mindennap. Késztető

A POTTFÉ

EYSLER-operett.
GYÁRFAS Dezső. — Kitty ST
és a januári műsor sláger

ROYAL-APOLLÓ

Előadások 4 és 8 órákor.

A KORMÁNYZÓ

Dráma 4 felvonásban

A KOLDUS GRÓ

Vígjáték 3 felvonásban

TÉLIKERT

NAGYMÉZŐ-U. 22-24. TELEFON: 167-25

Nemzetközi
Variete mű

AZ EMBER

Az ellenforradalmár magyar sajtó

Amikor kitört a forradalom és egyetlen szépséges éjszakán elsőörte a régi rendet, az egész magyar sajtó egy szívvél-lélekkel odazegődött a forradalom szolgálatába. Becstelenségben megöszült munkapárti ujságok máról-holnapra olyan tüzes és lelkes forradalmárok lettek, hogy az ember szinte elszégyelte magát, amikor olvasta őket. Lapok, amelyek egy-két nappal azelőtt még Károlyi Mihályt villamoszékre akarták ültetni és az ország elgázására idegen katonai diktátort követeltek és az izgató ujságírókat és politikusokat fegyházba vagy kötélre kívánták juttatni, hirtelen, ezek a lapok olyan undorítóan kezdték magasztalni Károlyit és az idáig imádkozva kiejtett királyságot és császárságot olyan hangon vették üldözőbe, hogy az már szinte sok volt a jóból. Mindezt persze az első ijedségben történt, mi nagyon jól tudtuk, hogy ezek az orgánumok, ha elszáll felőlük az első rémület, ismét megtalálják régi hangjukat és lesznek még ők is a forradalommal. Nem kellett sokáig várakoznunk, ma már szinte az egész magyar sajtó rosszaszonyt tart fenn a forradalommal, az a magyar sajtó tulnyomó része ellenforradalmár-tendenciákat szol-

al. A munkapárti lapokról valóban érdemes beszélni. Hogy a „Budapesti Hírlap“, a „8 Órai Ujság“ és az „Az Ujság“ most már egészen nyíltan, a legszemérmetlenebb lezetlenséggel dolgoznak a régi rendszer föltámasztásán, az csak természetes dolog. Valaminthogy hiszen magától értetődik az a ciklus ellenforradalmár tevékenység, melyet az öreg „Pester Lloyd“ Vészi József személyes vezetésével fejt. A Budapesti Hírlapokon és

Lloydékon minék csodálkozzék az ember? Hanem, hogy az egykori ellenzéki ujságok is ott állanak az ellenforradalmárok táborában, az már kissé szembeötlőbb dolog. Ugy látszik a szent magántulajdon féltelme sodorta egy táborba az egész magyar sajtót és a fogvacogó kapitalista rémület szól belőlük, amikor lépten-nyomon gáncsot vetnek a népkormánynak, amikor rémhírek terjesztésével zaklatják föl minduntalan a kedélyeket és amikor mindent elkövetnek, hogy a forradalom gyümölcsei veszélybe sodródjanak. Egészen bizonyos, hogy a vagyonukat féltik a dugszagdag lapkiadók, amikor hirtelen a reakció szolgálatába szegődtek és annál könnyebb fölfedezni a magyar sajtó ellenforradalmár magatartásában ezt a tőkét féltő motivumot, mert hiszen adataink is vannak idevonatkozóan.

Tudjuk például, hogy a kiadók szindikátusa néhány nappal ezelőtt ülést tartott, amelyen borsózó hátal beszéltek a kiadó urak arról, hogy néhány fővárosi lap szerkesztőségében, kiadóhivatalában kommunizáló törekvések jelentkeznek. Rémüldöztek, siránkoztak, dühöngtek ezen a gyűlésen a kiadó urak és Vészi József büszkén hivatkozott a „Pester Lloyd“ magas deficitjére, amely lehetetlenné tenné a munkások számára a vállalat szocializálását. Légrády Ottó vizont, akinek nem volt módja a „Pesti Hírlap“ deficitjére hivatkozni, azzal érvelt, hogy ők házaikat és millióikat nem kizárólag a lapból szerezték, azokhoz tehát az alkalmazottaknak semmi köze. Nagy volt az ijedelem a kiadói konferencián és ezt az ijedséget tükrözi vissza a legtöbb fővárosi lap. A legmegrémültebb kapitalista a pesti lapkiadók között azonban mégis csak Miklós Andor, az „Az Est“ felelős szerkesztője. Miklós szerkesztő ur, aki kétség-

telenül jól fizeti a munkatársait, de aki viszont a legsajátságosabb cezárománia lenyűgözött rabja, úgy reszkét a bolsevikiektől és úgy ir-
 tózik a kommunizmustól, hogy „Az Est” hetek óta valóságos kapi-
 talista ideggörcsökben „fetreng, ré-
 műletében ellenforradalmat szit és
 maga a főszerkesztő — impresz-
 ziónk szerint — álmatlan éjszaká-
 kon át folyton és megindítón szo-
 morkodik. Az „Az Est”, mélynek
 sikere a magyar sajtóban szinte pél-
 dátlan, határozottan rossz utra té-
 vedt. A lap, melyet Miklós Andor
 tagadhatatlan áldozatkészsége és
 Sebestyén Arnold igazgató páratlan
 zsenialitása szinte elvesztő hata-
 lomná növelt, ma elvesztett fejjel,
 riadtan botorkál lefelé a lejtőn. Jel-
 lemező az Az Estnek palotáit féltő
 és a régi rendért sápitózó magatar-
 tására, hogy ma már demonstrá-
 ciók vannak ellene és hogy éppen
 az Az Est a bolsevikieknek is leg-
 kipécézettebb vörös posztója. Nem
 tudom, hogy van-e fogalma Miklós
 Andor szerkesztő urnak arról, hogy
 ha valóban komolyan felmerülne itt
 a kommunizálás gondolata, hát bi-
 zony a lapok közül alighanem az
*Az Est volna a legelső, amelyet
 kommunizálnának.* Ezt az ingerült
 haragot az Az Est maga váltotta ki
 maga ellen, dölyfös, pöffeszkedő,
 nagytökés magatartásával. Hiszen
 érdekes például, hogy az Az Est,
 amely sohasem szokott senkinek
 fölmondani, a napokban máról-hol-
 napra *elbocsátotta egyik értékes
 munkatársát,* csak azért, mert Mik-
 lós Andor azzal gyanusította az il-
 letőt, hogy kommunista szimpátiá-
 kat táplál. Ezért, tisztán csak ezért
 távolította el Miklós főszerkesztő
 ur az illető ujságíró, ami igen meg-
 gondolatlan cselekedete volt a fő-
 szerkesztő urnak, akkor is, ha ezt
 nem hiszi el nekem, mert úgy lehet,
 hogy hamarosan maga is kénytelen
 lesz belátni, hogy nem volt okos
 dolog, amit cselekedett.

De ha az Az Est bizonyos ujság-
 írói művészettel próbálja visszacsí-
 nálni a forradalmat, akkor a Pesti
 Hírlap már a maga primitívebb mód-

ján, a tőle megszokott borni-
 sággal játszik ellenforradalmárossá.

Ma már valóban csak árnyalath-
 különbségek vannak a „Budape-
 Hírlap”, az „Az Ujság”, az „Az
 Est” és a „Pesti Hírlap” magatár-
 tása/között. És mit szólnunk a re-
 hirtérjesztő „Köztársasági Ujság”
 ról és mit a többiekéről, majdnem
 mindegyikről, akik között mostan-
 ban már ott látjuk a „Pesti Napló”
 is, amin utóvégre nem nagyon
 dalkozunk, mert hiszen a töke ma
 dennél szentebb és sérthetetlen
 érdeke érthető módon egy tábor
 az ellenforradalmárok táborába
 mörítette az egész magyar sajtó.
 Ilyen egyetértés, ilyen összhar-
 olos ilyen áldott harmónia még tán so-
 sem volt közöttük. Csak azután
 jól vigyázzanak a vagyonukat fé-
 lapkiadó urak — sokáig tartson!

Göndör Ferenc

KAROLYI MEGKÖNNYI-
 TETTE AZ ANTANT-BIZO-
 SÁGOT. Itt jártak Pesten a fr-
 ciák, az angolok, az amerikaiak
 az olaszok. Az antant-bizottság
 jött, hogy megnézze a saját szem-
 vel, hogy mi fáj nekünk, hogy
 a mi nagy bajaink? Károlyi Mihály
 gróf hosszú előadásban ismerte
 az antant képviselői előtt az or-
 tragikus helyzetét és közben a se-
 nehéz és bus egyéni sorsát is je-
 mezte megindítóan őszinte hang-
 Halotti csendben hallgatták ve-
 Károlyi Mihály megrázó vallom-
 sát az ellenséges országok kiküld-
 tei és ez a férfias, nemes és ősz-
 megnyilatkozás olyan erővel hat-
 hogy a bizottság egyik tagja,
 fiatal olasz tiszt szeméből ki-
 dult a könny. Történelmi fakt-
 hogy Károlyi Mihály megrázóan
 antant-bizottságot. És elutazta
 győzők boldog fiai és mély-
 junk száll utánuk...

Sándor László gonosz merénylete

A nyájas olvasó tán még emlékszik rá, hogy a forradalom kitöréséig Boda Dezső óta Sándor László volt Budapest rendőrfőkapitánya. Arra azonban már aligha emlékszik a nyájas olvasó, hogy Sándor Lászlót a munkapárt kiebrudalása után a radikális politikai irányt képviselő választójogi blokk segítette be a rendőrfőkapitányi székbe. Ennek a blokknak a legkomolyabb és legértékesebb erőtényezője a magyarországi szociáldemokrata párt volt, tehát Sándor László elsősorban a szociáldemokrata pártnak köszönhetette azt, hogy Budapest főkapitánya lehetett. Vázsonyi Vilmos volt egyébként Sándor László legfőbb protektora és általában az volt a volt főkapitányról a közvélemény, hogy haladó szellemű és radikális meggyőződésű ember. Nohát, nyájas olvasó, nézz ide, tátsd ki a szádat, mereszd ki a szemedet és olvasd el Sándor László főkapitány urnak alábbi fölterjesztését, amelyet spontán elhatározásból, magánszorgalomból intézett Wekerle Sándor akkori belügyminiszterhez 1918. évi június hó 25-én, tehát ugyszólván csak néhány héttel a forradalom kitörése előtt. Olvasd nyájas olvasó ezt a főkapitányi beadványt, ezt a kortörténeti fekete dokumentumot, amint következik:

A budapesti m. kir. Allamrendőrség Főkapitánysága.
Ikt. szám 9828/1918 fk. eln. szám.

Nagyméltóságu
Belügyminiszter Ur!

Kegyelmes Uram!

Annak a messze szétágazó nyomozásnak a során, amelyt a most folyó sztrájkmozgalom keletkezése és terjedése okainak felderítése tett szükségessé, megállapi-

tást nyert, hogy annak előidézésében tevékenyen közreműködtek a katonai szolgálat teljesítése alól felmentett népfölkelésre kötelezett egyének is, akik részben mint a sajtó munkásai, részben mint az ipari munkásság kikényszerített bizalmának letéteményesei fejtettek és fejtének ki hatékony agitatórius tevékenységet.

Ezeknek az egyéneknek felmentésére az szolgálta indokul, hogy a hadviselés mindennél fontosabb érdeke parancsolólag megköveteli a mögöttes ország részben teljesített polgári szolgálatuk zavartalan ellátását, — mivel ellentétben titkos agitációjukkal, amellyel éppen a hadviselés érdekeit oly közölről érintő sztrájkmozgalmat felkeltették és szitják, felmentésük jogcímét teljes mértékben diszcreditálják, — sőt következményeiben beláthatatlan ténykedésükkel szünni nem akaró bujtogatásukkal az állami és társadalmi rend felforgatására s anarchia felidézésére törek-szenek.

A legkomolyabban veszélyeztetett belbéke biztosítása érdekében mély tisztelettel kérem Nagyméltóságodat, hogy a. alatt bemutatott névjegyzékben felsorolt népfölkelésre kötelezett egyének felmentésének hatálytalanítását és katonai szolgálat teljesítésére való haladéktalan behívását a nagyméltóságu m. kir. Honvédelmi Miniszter urnál kieszközölni méltóztassék.

Kívánatosnak tartom, hogy a névjegyzékben felsoroltak távol a fővárostól, sőt a lehetőségétől feltételeztem az ország területén kívül eső oly helyekre köteleztessenek a katonai szolgálat teljesítésére, ahol ártalmas egyéniségük nem lehet mértelyező hatással környezetükre.

Fogadja Nagyméltóságod mély tiszteletem jelentését.

Kelt Budapest, 1918 július 25-én.

Dr. Sándor s. k.

Ennél aljasabb és becstelenebb okmánya a letűnt rendszernek alig ha lehet. 1918. júniusában, anélkül, hogy erre felszólították volna, vagy erre parancsa lett volna, Sándor László főkapitány ur magánszorgalomból, stréberségből, hogy érdemeket szerezzen a vén, hazug Wekerlénél, felküldött egy névsort, amelyekben tisztességes emberek, szocialista újságírók és agitátorok, egyebekben családapák nevei szerepeltek és azt kívánta ez a mosolygó, jezsuita véreb, hogy ezeket az embereket sürgősen vigyék el katonának, még pedig „kívánatos”, hogy távol a fővárostól, sőt az ország területén kívül eső oly helyekre köteleztessenek a katonai szolgálat teljesítésére, ahol ártalmas egyéniségük nem lehet mértelyező hatással környezetükre.“ Szóval a frontra, megdögölni küldjék ki, de gyorsan a szocialista újságírókat és pártvezéreket, mindössze ezt a csekélységet kívánta Wekerle útján a honvédelmi minisztertől a „radikális gondolkodású” és szocialista támogatással főkapitánnyá lett Sándor László. A névsort, amelyet a határnak ez a piszkos lelkű bérence tanulságos beadványához mellékel, egyelőre nem tudtuk megszerezni. De hiszen ez felesleges is, mert nagyon jól tudja mindenki, hogy kik Budapesten a szocialista újságírók, pártvezérek és agitátorok. Nagyon jól tudja tehát mindenki, hogy ki-

ket akart a harctérre kirugni és lehetőleg gyorsan meszes gödörbe juttatni Sándor László főkapitány ur. Semmi kétségem például benne, hogy magam is benne voltam ebben, a különben minden tiszteletre érdemes névsorban, hogy engem is hős halottá akart avatni Sándor László akinél hízkeldebb jezsuitát soha életemben nem láttam, akit soha sem lehetett megelőzni a köszöntésben, akit nehéz volt az embernek lerázni a nyakáról, ha találkozott vele, aki folyton bókokat és hízkeldeket sugott és rebegett a fülembe, jezsuita nevetéssel és olvadtag mosolylyal, villogó fehér fogcsora között.

A hideg ráz, ha rá gondolok, hogy hányszor fogtam kezét a képviselőház folyosóján ezzel a rendőrbesttiával és a hányinger szorongatással a torkomat, amikor eszembe jut, hogy képes volt a Népszavában megjelent egy-egy cikkem után telefonon felszólítani és gratulálni nekem. És üdvözlőlevelet írt nekem és amit akarnak és a hátam mögött titokban levelet írt a belügyminiszterhez és „mély tisztelettel” kérte, hogy engemet, sok elvtársammal együtt, gyorsan vigyenek ki a harctérre drótsövénycafának, hogy ártalmas egyéniségünk ne lehessen mértelyező hatással környezetünkre.

Sándor László néhai főkapitány nak ezt a középkori stilusu gonosz és sötét merényletét súlyosítja, hogy a háboru ötödik esztendejében és magánszorgalomból követelt el. Ebből a szégyenokmányból bizonyzó háttal, elképedve láthatjuk, hogy micsoda szivtelen és lelketlen és mindenre képes gonosztevőkné voltunk kiszolgáltatva idáig. Mily boldogság, milyen öröm, hogy ez a hajbókoló, frakkos, lakkos, simkezü, vigyorgó, nyálás vérebekepusztultak a fórumról. Tisztelt lenforradalmár urak! Ezeket az alakokat, ezeket az utolsó Sándor Lászlókat akarjátok visszahozni Ezeket?

G. F.

Láng Boldizsár ellenforradalma

A hadügyminiszterium feltűnően és érthetetlenül habozó magatartása báró Láng Boldizsár vezérkari alezredes ügyében lehetővé tette egyes, titokban minden ellenforradalmi akcióval rokonszenvező lapoknak, hogy Láng alezredes lefagadhatatlanul komoly ellenforradalmi szervekedéséről kiadott hivatalos jelentéseket mesének tüntessék fel. A magunk részéről egyes nesen vétkes könnyelműségnek tartjuk báró Láng Boldizsár szabadszabadságát, amelytől nem „a vizsgálat eredményének meghiusítását” féltjük — ami ostoba hadbírói szempont — hanem teljes joggal attól tartunk, hogy szabadlábra helyezésevel lehetővé tették akciójának további folytatását. Báró Láng Boldizsár ügyét a hadügyminisztériumban — ahol különben évekig működött és kitűnő összeköttetései vannak — nagyfokú és veszélyes jóindulattal kezelik és az ellene beadott tényeken és adatokon alapuló feljelentéseket nem vizsgálják kellő komolysággal figyelembe.

Tudomásunk van arról, hogy a hadügyminiszter, akihez a feljelentés érkezett, nem akarta báró Láng Boldizsárt őrizetbe vételni és csak Károlyi Mihály miniszterelnök egyenes parancsára történt meg az alezredes letartóztatása.

A feljelentés, amelyet báró Láng Boldizsár ellen beadtak, — a hírszótélésekkel szemben — nem névtelen. Tényeket és adatokat sorol fel, amelyek azt bizonyítják, hogy

báró Láng Boldizsár érintkezésbe lépett aktív tisztekkel, hogy vegyenek részt a Dunánál védelmére alakítandó csapatok szervezésében. Egyes tiszteknek, akiket a tárgyalások során megbízhatóaknak talált, értesére adta, hogy a megszervezendő csapatok tulajdonképpen

feladata az lesz, hogy Budapesten ellenforradalmat csináljanak.

Báró Láng Boldizsár erre a feladatra kiválóan alkalmasnak látszott nemcsak nagy vagyonánál, hanem kitűnő összeköttetéseinél fogva. Atyja, báró Láng Lajos, bizalmas viszonyban állt gróf Khuen-Héderváry Károllyal, akinek révén keresztülvitte, hogy fia néhai Ferenc József katonai kabinetirodájába kerüljön. Láng Boldizsár itt a magyar ügyekben dolgozott, de nem vált be. Láng Lajos mindent elkövetett, hogy utját egyengesse és főleg fia karrierje érdekében bárosítottatta magát. Láng Boldizsár azonban inkább társadalmi karriert csinált. Előkelő társaságokban közkedveltségnek örvendett a mulatságos, kövér „Bobó.” Mikor a háboru kitört, a frontra került, de nem sokáig maradt kint. Allitóltag Boroevics üldözte haza borzalmas tudatlansága miatt, valószínűbb azonban, hogy ismét gróf Khuen-Héderváry hathatós támogatásának köszönhető, hogy bejutott a honvédelmi minisztériumba. A „Had-történelmi csoport” vezetője lett és ebben a minőségben szerezte meg az összes harctéri kitüntetések a Lipót-rendtől kezdve.

A háboru alatt főleg munkapárti politikusokkal tartott fenn érintkezést és a Nemzeti Kaszinó magnásaihoz dörgölődött. Gróf Károlyi Imrénének Károlyi Mihály elleni ügyében segédje volt és főleg az ő tevékenységének köszönhető, hogy az ügy hadbíroság elé került és így annyira elhúzódott, hogy Károlyi Mihály tisztázására már nem is került sor.

A népkormány első hadügyminiszterei: Linder és Bartha is igénybe vették szolgálatait. Láng Boldizsár ebben az időben feltűnő tevékenységet fejtett ki, mintha be akarta volna bizonyítani, hogy megbarátkozott az új renddel. Mikor Bartha átcsoportosította a hadügyminiszterium ügyvezetését, Láng

Boldizsárt váratlanul szabadságolták. A szabadságolásnak — amely a nyugdíjazás bevezetője volt. — az volt az oka, hogy Láng sűrűn érintkezett reakciós — budapesti és bécsi — körökkel és gyanussá tette magát. Azóta nem járt be hivatalába, de a minisztérium egyes tisztviselőivel állandóan érintkezett. Letartóztatása előestéjén is a hadügyminisztérium egy fogalmazójával volt együtt.

Szabadlábrahelyezését a sajtó egy része úgy igyekszik feltüntetni, mint ártatlanságának bizonyítékát. Erre vonatkozólag kérdést intéztünk gróf Festetics Sándor hadügyminiszterhez, akitől azt a választ nyertük, hogy

báró Láng Boldizsár ellen nem szüntetik meg a vizsgálatot, ellenkezőleg, az egész ügyet haldéktalanul hadbírószági eljárás alá helyezik.

Ennek bekövetkeztéig is célszerű lenne legalább megfigyeltetni Láng vezérkari alezredest urat, aki szabadlábrahelyezése óta a legrikámban tartózkodik lakásán és egészen rejtélyes tevékenységet fejt ki.

VÁZSONYI — KÉPVISELŐJELÖLT?

Nem akarjuk elhinni, de egész komolyan mondják, hogy a hatodik kerületi Károlyi-párt legutóbbi ülésén a legkomolyabb képpel elhatározták, hogy a kilencedik választó-kerületben néhai Vázsonyi Vilmost fogják jelölni képviselővé. Hát ez szép! A csunya csak az, hogy — tetszik tudni, kik határozták el? Jól sejtí az olvasó, hogy Bródy Ernő, Pető Sándor — Vázsonyi régi fegyverhordozói. Na és elhatározta még Sümegi Vilmos, a híres székely hazafi, akit pedig Vázsonyi épen «székely» mivoltával kapcsolatban érdekes előnévvel tisztelt meg. Mi nem hisszük, hogy a választást Pető-Bródy-Sümegi urék döntenék el és nem hisszük, hogy Vázsonyiból valaha még képviselő legyen. És ugyan milyen programmal lépne fel Vázsonyi ur? Legutóbbára a keresztény-szociális néppártban inrikált és dolgozott Károlyi és a forradalom ellen, tehát reméljük, hogy keresztény-szociális programmal fog fellépni. Iha igen, akkor — mi is rágyavazunk...

SZTERÉNYI A VÁDLOTTAK PADJÁRA

A hírhedt Vera Violetta-ügy végre megfelelő mederbe terelődik: Szterényi József végül mégis csak a vádlottak padjára kerül. Tudvalevő, hogy a Vera Violetta-ügyben a régi rendszer által elítélt hírlalírókat felmentették és Szterényi ellen megindult az eljárás. Ebben az ügyben január 14-én, kedden tartják meg a tárgyalást a hetedik kerületi kapitányságon, Kassai Ernő rendőrkapitány előtt. Reméljük, hogy Szterényi meg fogja kapni a neki kijelölt fogházbüntetést, de kérdezzük, hogy egy súlyosabb büneiért mikor kerül már eszterházi csodarabbi a vádlottak padjára?

HOGYAN SZEREBTZTEK SZENNET A HADTÉRMÉNY IGAZGATÓI? A Haditermény-irodahelyiségei még a hűvösebb időjárás idején is állandóan hidegek voltak. Minden reggel befűtöttek ugyan s egy teljes óráig égett a tűz, azonban utána az igazgatóság böles utasítása alapján többé nem volt szabad a tüzre tenni. A hivatalnokok kénytelenek voltak fagyos kezekkel, a kabátban görnyedni az asztaloknál; még az igazgatóság azzal csitította le az emelkedő és türelmetlen személyeket, hogy a kormány képtelen szemet szerezni így legyenek belátással és türelemmel a kényszertakarékoskodást. Bár igen tisztviselő egészsége rongálódott meg, miatt, nem lehetett ellene tenni sem. Azonban ennek az állítólagos szénhidrogénnek egészen más háttere van. A Haditermény ugyanis a kormánytól tekintélytelenül elegen mennyiségű porosz szemet kap. Annira bőséges volt ez a kiutalás, hogy a kormány egyenesen kikötötte, hogy előreláthatan felmerülő felesleget kell osztani a részvénytársaság tisztviselői között. Am az igazgatóság a szénvétele után nem engedte kiadattatni helyiségek meleggé tételéhez szükséges mennyiséget sem, azal a világos előzattal, hogy az így osztott nagy felesleget majd saját, privát céljaira fordítja. Tényleg össze is ült az igazgatóság és a meglevő szemet testvéreik felosztották egymás között, anélkül, hogy a tisztviselőknek egy grammot is jutott volna. Csakély 50—60 méterházzal a kormányoztak személynként egymásnak, a mai széninség idején nem kis lebecsültség és ismeretlenség. Legtöbbbet kaptak Barta és Barta igazgatók és Walter főlelőnök. Ezeknek az uraknak a kapzsisága miatt kellett fagyoskodnia a tisztviselőknek.

Pallavicini és Szacelláry lapot vesznek

A magyar politikában egy lapvásárlás kapcsán olyan alakok jelentkeznek megint, akiknek, az új országok tisztá légkörében és a népbabadság napfényes világítása mellett semmi keresni valójuk nincsen. „Déli Hirlap” című lapot vásárolnak meg az elmúlt héten régi tulajdonosaitól és akik vevőként jelentek meg a színtéren, azok nagyon fiatalok, azok a legsötétebb reakciónak és az ellenforradalomnak egyelőre még lábujjigényes titokban surranó és titkoskijáló, de egyre vakmerőbben jelentkező bajnokai. Azok, akik a „Déli Hirlap” megvették, nyilvánvalóan azzal a céllal, hogy a mai nemes szentes forradalmi irányától eltérve, ezek a férfiak egyenes leányarmazottjai és exponensei a külföldben fogadalma szerint meddő szentes bangha jezsuita páternek. A lapvásárlók élén Szacelláry ur, a hírnévű és vakmerő hazárdör és nevezetes kártyakeverő szerepel és általában, kart karba öltve, megjelent az ennalvalón tehetségtelen és tudatlan ögróf: Pallavicini György. Nem kell megijedni, mert Pallavicini György ögróf az ő közönséges és legendás smucigságát aligha verte magát nagy költségekbe, nem, ő nem a saját pénzén vett meg a lapot vásárolni, itt a pénzt egy a központi sajtóvállalattól, vagy egyéb kitűnő és érdemes bankemberektől Szacelláry mester hajszolta föl. Pallavicini György, a maga ifjú és egészen jogtalan ambíciójával csak irányítani akar, lapot akar lenni, mivel ő azt hitte, hogy neki még lesz valami szerepe a magyar politikában. Mi világosítsuk fel Pallavicini urat arról, hogy Magyarország régiesen mindenben van azon, hogy az efajta, minden kaliber nélkül való ögrócskák valaha szóhoz juthassanak, de volna Pallavicini ur avatás

lanságát és hivatlanságát itt különösen hangsúlyozni, minket a dolog most más szempontból érdekel.

A „Déli Hirlap” című lap becsületesen szolgálja Károlyi Mihály gróf politikáját, egy lelkes és kitűnő hirlapírókból álló gárda a maga tisztességes és nehéz munkájával elterjedté és népszerűvé tette ezt a lapot és most jön a gyanus és sötét forrásokból táplálkozó töke és a munkatársak háta mögött, azoknak tudta nélkül megveszi az újságot azért, hogy a legsötétebb reakció és az ellenforradalom szolgálatába állítsa. Senki előtt sem lehet kétséges, hogy egy ellenforradalmár csoport lapvásárlásáról van szó, ha megemlítjük, hogy Szacelláry és Pallavicini mellett a lapvásárlók sorában Károlyi József gróf, a Bangha-féle keresztény sajtóvállalat egyik vezető férfiának neve, továbbá Bernáth István, Darányi Ignác és Meskó Pál neve szerepel a többek között. A „Déli Hirlap” új szerkesztőjelöltje pedig az első terv szerint Szabó László nevezetű hirlapíró volt, aki állandó jelöltje a Bangha-féle új napilapnak és akire egészen jogosan fordult Pallaviciniék bizalma ebben az esetben is. A régi tulajdonosoktól Szacelláryék részéről a részvényeket közel egymillió kilencszázezer koronaért Szalay József dr. ügyvéd, Szacelláry strohmannja vásárolta meg. Az új vevők részéről a kiadóhivatalban Palóc László, az „Alkotmány” közgazdasági rovatvezetője jelent meg a könyveket átvizsgálni, azonban a munkatársak, akik fölháborodva vettek tudomást erről a nem kívánt lap tulajdonosváltásról, megkérték Palóc urat arra, hogy a Déli Hirlap helyiségeit egyelőre ne látogassa.

A Déli Hirlap szerkesztőségének és kiadóhivatalának tagjai természetesen hallani sem akarnak arról, hogy a népszerű és kedvelt lapba Pallaviciniék maradi szellemét csempésszék be. A szerkesztőség és kiadóhivatal tagjai egyhang

gulang elhatározták, hogy *nem tűrik el a lapnak legcsekélyebb irányváltoztatását sem és szívvel-lélekkel ragaszkodnak Károlyi Mihály politikájához.* Ezt úgy akarják biztosítani, hogy az új tulajdonosoktól követelni fogják oly értelmű szerződés aláírását, amely az *öttagu szerkesztő-bizottságot* hatalmazza föl a lap irányítására, amelybe a tulajdonos uraknak semmi néven nevezendő beleszólásuk nem lehet. Ezt a szerződést legalább háromévi időtartamra követelik az újságírók és amennyiben Pallavicini urék vonakodnának ezt aláírni, akkor a lap szerkesztőségének és kiadóhivatalának tagjai *nem ismerik el az új tulajdonosokat, nem tekintik őket kiadóknak és maguk viszik, vezetik és irányítják tovább a régi kipurált szellemben a lapot.* Tekintettel arra, hogy a Déli Hirlap egész szerkesztősége, kiadóhivatala, rikkancsszervezete egységes ebben az elhatározásban és mert őket ebben a jogos harcukban az újságírók *szabadszervezete* és nyilván a nyomdászok *szakszervezete* is teljes erejéből támogatja, a *Szocialista-Pallavicini érdekcsoport nem lesz abban a helyzetben, hogy a lapot valóban birtokba vegye.*

A helyzet tehát az, hogy Pallavicini urék rendelkeznek a Déli Hirlap részvényeivel, de nem rendelkeznek magával a Déli Hirlappal. Vagy aláírják tehát a szerkesztőség által követelt szerződést és akkor hiába vették meg a lapot, mert hiszen nem rendelkeznek vele, semmi beleszólásuk és nem üzhetik a reakciónak, a maradiságnak és az ellenforradalomnak a politikáját. Ha pedig nem írják alá ezt a szerződést, akkor még *formászerint sem válnak a lap tulajdonosaivá, mert semmi módjuk és hatalmuk nem lesz a birtokbavevéshez* és kénytelenek lesznek úgy, ahogy tudnak, megszabadulni a részvényektől. A lényeg tehát az, hogy a Déli Hirlap minden esetben a régi forradalmi politikáját fogja folytatni és hiába fektettek be milliókat ellenforradalmár uraimék, ne-

kik *mégsincszen lapjuk.* Már tud illik azokon az újságokon kívül amelyek ezidőszertint már amúgy az ellenforradalmárok politikájá szolgálgják. Csak éppen, hogy ne Pallavicini ur kommandóájára kommandirozással még várhat el kicsit a tulambiciózus, karesu ögröfl Ne legyen olyan mohó.

SZEMÉLYI HIR. Mély részvétellel tesülünk, hogy Béla Henrik volt szággyülési képviselőt, a „Budapesti Hirlap“ illusztris közgazdasági rovatvezetőjét ezen utóbbi állásától — saját kérelmére — *elmozdították.*

„Budapesti Hirlap“ új közgazdasági rovatvezetője, Béla Henrik utódja, Földi Oszkár, az ismert közgazdasági hírlapíró. Nagyon érthetetlennek és föltétlenül igazságtalannak tartjuk, hogy Béla Henrik volt képviselőt elmozdították a közgazdasági rovat éléről. Ez disznóság. Meg is mondjuk, hogy miért. Annyiban Béla Henrik országgyülési képviselő volt és ez a közéleti pozíció teljesen *összeférhetetlen* volt a közgazdasági rovatvezetés anyagias természetű tevékenységével, addig megtörték Béla közgazdasági rovat élén. Most pedig mikor már nem képviselő Henrik, *te nincs többé összeférhetetlen helyzetbe* sőt nincs is semmi dolga, most elcsúszott. Mindenki beláthatja, hogy ez nem járja. Vagy talán a paritán erkölcsismeretes Budapesti Hirlap *prever* jellegű intézkedése ez az elmozdítás arra gondolnak talán bölcs előrelátás hogy *hátha megint képviselői* lenni Béla Henrik és akkor újra *összeférhetetlen helyzetbe kerülne* a közgazdasági rovatvezetéssel, tehát azért *mozdították el.* No hát emiatt ugyan *el* gondtan meghagyhatták volna Béla Hirlap rovatvezetőnek. A Budapesti Hirlapnak ez a tiszteletreméltó aggodalom *erőben alaptalan*, mert Béla Henrik *soha többé összeférhetetlen helyzetbe nem kerülhet.* Nem, ő többé *soha nem lesz képviselő.* Ugy éljék!

A hadsereg a Népszava ellen

Ez az összes alárendelt parságokkal és csapatokkal bizalmasan közlendő.

Arz, s. k. v. ezr.

Láttam.

Rohr s. k.
vezérezredes.

Meg kell jegyezni, hogy tudomásunk szerint a „Népszava” azért küldötte lapját a Vörös Kereszt Egyesületnek, mert hiszen az minden lapot megkért arra, hogy lássa el a kórházakat, üdülőket, katonasotthonokat, stb. olvasnivalóval. A Népszava is ennek a felkérésnek tett eleget, annyival inkább, mivel a sebesült, beteg és lábbadozó katonáknak óriási tömege — bárhogyan is pukkadtak emiatt a grófi ápolónők és főnöknők — pont a „Népszavát” akarta olvasni. Pedig volt ott raktáron sok más nemes és jó könyv és újság, de nekik csak a Népszava kellett. Hiába kínálták a „Mária Kongregáció Közlönyét”, a „A Cél”, a „Magyar Kulturát”, a „Szent Péter Hirnökét”, „Páduai Szent Antal Tárogatóját”, Szent Mária Vizenyős Kertjét”, stb. Ez nem kellett. Pedig egyik-másiknak az olvasása által még 30—360 napi búcsút is kaphattak volna. De nekik mindez nem kellett. Ők Népszavát kérték. S a lap küldte is óriási példányszámban a példányokat s a Vörös Kereszt papjai, apácái, grófiai és egyéb hétszentséges kreaturái pedig nem győzték Isten nevében ellopni a Népszava ajándékát.

Egy másik, a szocialista lapok és röpiratok ellen irányuló parancs szövszerinti fordítása ez:

M. kir. 16. honv. gyalogdandárparság.
Na. Nr. 388. Szigoruan bizalmas.

Szocialista röpiratok

Tábori posta 254; 1918 febr. 6.

A hadseregfőparság vezérkari főnökének Evb. Nr. 23721. sz. parancsára.

Az utóbbi időben Németország szocialista és anarchista egyesületei olyan aláírásnélküli röpiratokat és nyomtatványokat készíttetnek, melyeket levelekkel csempésznek ki a frontra, hogy a hadseregben az etagedetlenségét szítsák.

Mivel nincs kizárva, hogy a mi

Egymást érték az elmúlt hadseregben a „titkos” és a „szigoruan bizalmas” parancsok, melyek részben úgy adattak ki, hogy csak a parancsnok bonthatta fel a borítékot, részben még azzal is súlyosbitva voltak, hogy a parancsot azonnal meg kellett semmisíteni, nehogy az „gutgesinnt” parancsnokon kívül az esetleg szocialista érzelmű segéd tiszt vagy irnok kezébe jusson.

A „Népszava” elleni hajszanak egyik dokumentuma ez:

Cs. és kir. 1. hadseregparság. Bizalmas!
Pars. Nr. 1798.

A „Népszava” terjesztése a hadigondozó utján.

Tábori posta 413; 1918 ápr. 8.

A hadseregfőparancsnokság op. 40.393 számú rendelete az 1. hadseregparságnak szállásmesteri osztálya által teljes terjedelmében közölték ezredparságig bezárólag azzal, hogy bizalmasan kiadandó az egészségügyi intézeteknek.

A „Magyar Vöröskereszt-Egyesület” elnökségének.

Baden, 1918. ápr. 1-én.

Az erdélyi front egy cs. és kir. tábori kórházában a „Népszava” egy példánya került elő. Ennek címlapján piros nyomással ez állott: „A Vöröskereszt hadigondozó gyűjtőállomások”.

A hadseregfőparancsnokság feltette, hogy egy radikális szocialista és antimonarchista lapnak a hadigondozó által való terjesztése csak misztifikáción alapulhat és igen le lenne kötelezve, ha ezirányban egy nyomozás indulna meg.

Ennek szives közlését kérem.

Ara s. k.
vezérezredes.

1. hadseregparságnak.

Tudomásul

Természetes, hogy olyan stílusú lapok, amilyen a Népszava is, a hadsereg körletében nem terjeszthetők a hadigondozó cégére alatt.

szocialista testületeink is hasonló tendenciával dolgoznak, ennélfogva az ottani körletben megfelelő intézkedések teendők, hogy ilyen, a hadsereg szellemét megrontó röpiratok, nyomtatványok terjesztése meggátoltassék.

A legénységet a legszigorúbban rá kell kényszeríteni, hogy mindennemű röpiratot a borítékolással együtt azonnal szolgáltatassa át elüljárójának, mely azután ezeket a dandárparságnak küldje be.

Célirányos lenne egyidejűleg arról is jelentést tenni, hogy a röpiratot beszállító egyén nem tudná-e a röpirat küldőjéről közelebbi felvilágosítást adni, továbbá arról, hogy nincse-e része abban, hogy a röpiratot neki megküldötték.

Palota ezredes s. k.

Igy teremtették meg a dicsőséges hadseregben a leggyalázatosabb, a középkori sbirreket is messze felülmúló spiclirendszert. Dicséretére szolgál a 16. honvéddandárnak, hogy bár ide szép számmal érkeztek szocialista röpiratok és nyomtatványok, a legénység egyetlenegy példányt se adott át a parancsnokságnak és egyetlenegy elvtársat se árult el, a lavinát persze nem lehetett ezeknek a parancsoknak hópehelyeivel megállítani. Ezek csak növelték a lavinát és ma már teljesen tönkreszilányították ezt a „szigoruan bizalmas” rendszert.

B—n.

HORVÁT ÁKOS KÖVETKEZETES MARAD. Horvát Ákos, a legellenszenvesebb hajmilliomos és bérzszorás megint szerepelt. Pamutkereskedése — melyből memrég részvénytársaságot csinált, hogy könnyebben kijátszhassa az adótörvényeket — legutóbb ismét egy kis úrdrágítást követett el a cérnával, amelyért két korona helyett nyolcat szarol ki az istállótulajdonos ur nyomorgó, szegény asszonyoktól. A rendőrség Horvát Ákos helyett valamelyik strohmannját ítélte el kétezer koronára, mert ez van bejelentve felelős vezetőnek az üzletben és Horvát Ákos, aki harminc milliót és néhány házat úrdrágított össze a véres öt esztendő alatt, boldogan és nyugodtan röhög a

markába Stefánia-ut és István-ut sá-
kán álló gyönyörű villájában. Horvát
Ákos, aki ugylátszik nem akar meg-
vulni, nem féli?

A SZOCIALISTA-PART
helyzet ura Magyarországon.
Tényleges erő és hatalom fölött
ezidőszerint csak a szocialde-
mokrata-párt rendelkezik és ma
csöda nemes önmegtagadás, ma
ilyen szilárd erkölcsi alap szük-
séges ahhoz, hogy egy párt
vegye át egész terjedelmében a
kormányzóhatalmat, amikor ko-
nálják neki, amikor csak ki kes-
nyújtani érte a kezét. És a szoc-
ciáldemokrata-párt semmiféle
mohóságot nem tanusít a hatá-
lom irányában, a Munkástanács-
éjjel-nappal folyó történelmi il-
letű és jelentőségű tanácskoz-
sokon töpreng, vitázik és tép-
lődik afölött, hogy ezekben
sorsdöntő időkben mit kell tes-
nie. A letűnt Magyarország egék-
parlamenti életében példátlan
a lelki emelkedettség, az a tis-
tafajúság, az a lobogó meggy-
ződés és az igazságnak az
szenvedelmes és forró szerelmé-
amely a munkások tanácskoz-
sából kisugárzik. Ilyen kom-
lyan, ilyen tisztességesen, ilyen
lelkiismeretesen még soha sem
tárgyaltak politikusok Magyar-
országon és akár átveszi a haa-
talmat a szocialista-párt, akkor
nem veszi át, mégis csak ez
egyetlen egészséges és tiszta
ebben a szomorú sivatagban
amire a düledező ország számí-
hat. A Munkástanács folytonos
vivődő töprengése mélységes be-
nyomást tesz ránk és lelkiün-
ből átérezzük, amit mondan-
legyen boldog és büszke ez
szerencsétlen, fojtogatott ország
hogy ilyen munkássága van. Én
szem egyébe úgy sincs...

Halátlanság

(Ki a béke igazi poétája?)

Kedves Szerkesztő Url

Megvallom, sokáig haboztam, végre a tollat kezembe vettem e sorok megírására. Nemcsak azért, merthogy a jelen nem igen kedvez a hangulatnak, de főképp azért, mert vártam, hátha más oldalról pattan ki végül is az az igazság, amit én a forradalom napjától eljetegetek a begyemben. De — sajnos — nem így történt s így én nem vagyok kénytelen felhívni a figyelmükre az egy igazságtalanságra, ami nemcsak bántó, de oly halálosan jellemző is. Most, hogy a forradalom niféle embereket, új neveket vet fel, hogy máról holnapra olyanok emelkednek diszes állásokba, akikről addig csak keveset hallottunk — ez ni teljesen rendben van. Így is van azok helyén s ebből a megújodásból tép nemzet csak nyerhet. De mikor ben itt látok settenkedni a pacifizmus tollára előtt volt haditudósítókat, egézik Ferenc József-lovagrendeket lan sebelték be s akik gyönyörűen a tisztes riportokban, vagy versekben a szöngták-bongták el a magyarnak az áfiumot, nem állhatom meg, hogy el ne kérjek öntől „Az Ember”-ből egy kis teret e sorok közlésére. Mert úgy találok, hogy itt egy szégyenteljes visszaélés történt egy emberrel, aki véletlenül a szövegnek született — Magyarországon. Mikor olvastam a Vörösmarty a halhatatlan akadémikusainak névlistáját, akik közül nem egy dicsőségsége máris — füst (kis „f”!), akasztva eretlanul is ezt a nevet kerestem tagban. Elnézve, hiába. Jó. Ez még rendben van. Elvégre a halhatatlanság mértéke mindig attól függ, ki, hogyan és milyen szemszögből nézi. No de most, hogy egy könyvet lapozgatok a dicső magyar forradalomról, amelyben olyanok is megszólalnak, akik hej! de kuruc legények is voltak és hej! be hindenburgoztak és hakenzeneztek valamikor, úgy éreznem, kötelességem kijelenteni, hogy

a forradalom költőinek névsorába bele kell illeszteni egy onnan kifejtett nevet — a Dutka Akos nevet. Ő az igazi magyar pacifista költő. Ez a pacifizmus nem akkor kezdődött ám, mikor a szénánk rosszul kezdett állani, s mikor már a jó szimatok megérezhették, hogy ohó, jó lesz alantabb fogni a lantot. Ez a pacifizmus sosem volt Jánus arc, soha sem kacérokodott ide-oda a szél fujása szerint. Nem. A Dutka békeszeretete és békevágya a háboru kitörésének első pillanatában született meg, amikor még én is, más is több milliomod magammal majd tüdőgyuladást kaptam a „Megállj, megállj kutya Szerbia” ordításától. Emlékszem azokra a forró nyári estékre — Vár radon. Még egyetlen lövés sem hangzott el a Száva-parton, már Dutka a vates ihletével mondta meg a véget. „Magyarországnak halála ez a háboru. Az antant jóindulata menthette volna meg csak az országot a német kar ölelésétől. De — most már vége.” Ezt a hitét se gorlicei áttörés, se orosz összeomlás, se bukaresti béke nem ingatta meg. Hogy milyen jól látta a helyzetet — azt a jelen szomorúsága bizonyítja.

A háborutól való irtózás, a békevágya, az antant-szövetségének szükségessége, a német „mélyítés” gondolatának megbuktatása volt minden célja, minden vágya. „Az yperni Krisztus előtt” című kis kötetete utolsó versének utolsó sorai így hangzanak:

A hid alól én félve kérlek népem,
Szivemtől néha megdöbbenve kérem,
Mi lesz velünk, a hid ha összedül?
S mi lesz velünk, ha germán mámorával
Itt zug az élet mindörökre átal,
S hid lábánál állunk tehetetlenül.

Ime! Ezt 1915-ben írta, mikor még vigan „mélyítették” Magyarországon. Enél tudomást vettek még

külföldön is, mert a svájci „Demain“ Lovag Károly fordításában közölte Dutka verseit, éppen annak az illusztrálására, hogy Magyarországon sem evez mindenki Tiszáékkal egy csónakban. Hja, amit Svájc még 1917-ben észrevett, azt Magyarország — úgy látszik — még 1920-ban sem akarják tudomásul venni. Mert ugye, úgy illenek, hogy a forradalom az igaz érdemeknek juttassa a pálmát. Azoknak, akik a nagyszerű megújulás gondolatát szívük szeretetével, lelkük lángolásával ápolgatták és megérelték. Azt hiszem, a rengeteg stréber, akik mohó falánkságukban ott tolongnak most a béke asztala körül s torkuk szakadtából kürtölik a világba, hogy ők már akkor is békeapostolok és köztársaságiak voltak, mikor még önkéntes csapatokat szerveztek és a borból is csak a vöröset itták, mert az vérszínű, mondom, ezek a törtetőök, akik a pálfordulást oly sikkesen csinálták, akárcsak a redingotjukat cserélték volna fel zsakettel, ezek meg fogják nekem bocsátani, ha babérral övezett homlokukról egy szerény levelecskét most letépek s „Az Ember“ utján oda küldöm, ahova illik — Dutka Akos barátomnak.

Egyebekben boldog újévet kívánok, maradok barátsággal híve
Zsirkay János.

PFUJI Nem találtunk megfelelőbb címet ehhez a kis közleményhez, mint hogy *pfuj!* Igénis, hogy *pfuj* és ezerszer *pfuj* azért, mert *Polónyi Géza* még ma is elnöke a Közmunkatanácsnak. *Garami Ernő* és *Kunfi Zsigmond* már lemondtak a miniszteri állásukról és *Polónyi Géza*, a vén bordélyházi család, a választójogi agg áruló, még mindig közmunkatanácsi elnök. Mivel védi ezt a rettentő szégyent *Károlyi Mihály* miniszterelnök ur és mit szól hozzá *Nagy Vince* belügyminiszter ur? És meddig tűrik még a közmunkatanács élén ezt a ronda plezuri? *Pfuj, pfuj, pfuj!!!*

Bosnyák államtitkár és az elnyomott operai tehetségek

Bosnyák Zoltán belügyi államtitkár egy színházi lapban nyilatkozatot küldött az Operaház ügyeiről, abból az alkalomból, hogy az illető újság előző számban azt írta, hogy az igazi tehetség az igazi művészet az új igazgató alatt a fog zóldágra vergődni az első dalszínházban. *Bosnyák* államtitkár, akinek tartozik a ressztortijába az Operaház, nem operaházi igazgató, de még ez sem az operai titkár, és egyetlen közlő Operához, hogy felesége, *Sándor Ernő* egyik tagja a színháznak, jónak látta delmébe venni egy kesernyés és rossz megírt cikkben a „legelső dalszínház“ megszokott dolog és köztudomású *Bosnyák* cikkéről, hogy felesége adminisztrációs dekében minden alkalmat megragadva hogy mint befolyásos operaházi tekintély szerepelhessen. A szóbanforgó levelet csak azért írta, hogy ezzel is kiemelt befentességét, mindamellett nagy munkát költözést keltett ezzel az Opera tagjai körében, mert — eltekintve attól, hogy járását joggal lehet tolakodónak nevezni — *Bosnyák* elkövette azt az izléstelen gesztusig is, hogy értékezésében patentírozott négy énekest és három énekesnőt, közönségre természetesen saját feleségét, mint különleges tehetségeket és egyszerűen tehetségtelennek minősített, anélkül, hogy bebizonyították volna, egész sereg kitünő és tehetséges művészt, akik éveken keresztül kínlódtak és nem tudtak érvényesülni addig — és ugylátszik ezután is — működő klikk miatt. *Bosnyák* azt írja, hogy nincsenek az Operánál elnyomott tehetségek, mert az általa felsorolt hét művészen kívül nincs más tehetséges énekes, aki pedig ennek az ellenkezőjét állítja, álljon elő és mutasson neki egyet! Hát legyen szabad néhány nevet felsorolni:

- Marschalkó Rózsi*
- Sebők Sári*
- Hajdu Dóna*
- Basiltides Mária*
- Serák Márta*
- Plinszky Zsigmond*
- Farkas Sándor*
- Rádmán Oszkár*
- Wenczell Béla*

Talán mégsem lehet ezekről a nem ismert névtelen és tehetségtelen művészekről azt írni: *ki velük!* Ez kissé erős állítás és még abban a gyengédebb fokozatban

MŰVÉSZET

Sancho Panza
püünkösi királysága

Ha igaz, amit Lengyel Menyhért hangoztat, hogy néha a finom írói elmék írják a legrosszabb darabokat: gratulálnunk kell a Nemzeti Színház legujabb bemutatójához. A „Sancho Panza királysága“ a fejlődés olyan fokán mutatja a szerző elmei elfinomodását, hogy hamarosan igazán nem tudjuk, mivel foglalkozunk: ezzel a szellemi folyamattal-e, vagy magával a bemutott színházi művel? Maradjunk az utóbbinál.

Lengyel Menyhért — ezt meg kell hagyni neki — nem esett az újabb regénydramatizálók hibájába. Ő nem akarta Cervantes isteni regényét egészében és mindenestül színpadra vinni. Csak egy részletet hasított ki és ennek az egyetlen epizódnak feldolgozásával bizonyítja — amit eddig csak egész regényekkel tudtak, — hogy a legjobb regényből is mily könnyű rossz színdarabot írni. A forradalmi kezdeményezés érdemét tehát nem lehet elvitatni Lengyel Menyhértől.

Ezenkívül azonban nem kell túl nagy jóstehetség hozzá, hogy Sancho Panza királyságának a színpadon se igérgessük túl hosszú életet. Szegény Don Quichotte jámbor fegyverhordozója csinált színpadi jólétből épp úgy visszasírja a maga igazi regényéletét, mint annakelőtte és annyi sokszor kóbor gazdája, a manchai lovag is. Hiába erőszakolja Lengyel Menyhért, Sancho Panza nem akar drámai hős lenni, szinte az unalomig megható, mennyire nem is tud. A szabadon elővezetett mesterdalnokoktól a makrancos hölgyekig és a sápadt Carmen-pótléktól a politikus csizmadiákig senki semmi sem tudja meghajlítani ezt a kemény, paraszti gerincet.

Lehetséges azonban, — hiszen mire nem képesek ezek a finom írói

szásban sem nevezhető jogosultnak, melyben az államtitkár ur — Jancsi és utolsá egyik előadása alatt a folyosón ifejtette:

— Ne nagyon mozgolódjanak, — ez a fogok szervezkedésére vonatkozott — mert csak egypár tehetséges marad itt, többi ki lesz dobova.

Az államtitkár urnak mindenesetre megvan rá az alapos oka, hogy azt hangoztassa: nincsenek elnyomott tehetségek az peránál. Mert ha elismerné, hogy vannak véletlenül megkérdőznék: kikből áll az jól szervezett klikk, amely mindig elromtá azokat az énekeseket és főleg énekesnőket, akik Sándor Erzsinek nem kaphatna. Adler Adeline, akit előltek az Operától, alkalmasint nem titkoliná, hogy Bosnyák Zoltán államtitkár nem idegen ettől a csoporttól. Dömötör óna, akit szintén elüldöztek az Operától, szintén nem titkolná hasonló véleményét. Serák Márta, akit eddig még nem került elüldözni, valószínűleg nem terne nyilatkozni Bosnyák államtitkár befolyásától való félelmében, helyette mi nékeztethetjük az államtitkár urat egy belügyminiszterium hivatalos levélpapírján államtitkári bélyegzővel ellátott levele, melyben Bosnyák Zoltán közölte a művésznővel: ne is merjen álmodni arról, hogy a „Sevillai borbély“-ban ő éneklés közben Bánffy-val és a szerepet már is osztották a „kamaraénekesnő“-nek, — ahogy Bosnyák feleségét röviden nevezni szokta. Serák Márta tudomásunk szerint válaszolt is Bosnyáknak és alaposan megleckéztette eljárásáért. „Az inkálás sohasem volt kegyerem, — írta vissza Serák — az sem érdekelt, hogy kolleganóim mit énekelnek. Hogy én mit tanulok és mit ambicionálok, az igazán legprivátabb dolgom.“

Ezt a levelet igazán nem tette az államtitkár ur kirakatba. És ha már a kirakatoknál vagyunk, nem hagyhatjuk említés nélkül azt a szintén hivatalos papíron írt bélyegzővel ellátott levelet sem, amelyet Bosnyák a nagytrafikos Kontinénak írt. A levélben az állt, hogy Kontiné tegye kirakatába Sándor Erzsik arcképét — szokásos díjak mellőzésével — különben különböző kellemetlenséget lesznek. Nem ártana, ha Bosnyák államtitkár kecsesbet levelezne felesége érdekében. Sándor Erzsik művészete nem szorul rá államtitkári protekciókra.

F. G.

elmékl — hogy Lengyel Menyhért szimbolikusan képzelte el ezt az egész dolgot ezzel a türelmes spanyol paraszttal. Mondom: lehetséges, hogy holmi modern Tiborcz félet akart gyurni a Cervantes spanyoljából, de hát nem ment. Egyszerűen nem sikerült, mert hogy ötletnek sem tulmerész, hogy Sancho Panza mondja el azokat a szociális és politikai igazságokat, amiket ma senki más el nem mondhat. Egyszerűen azért nem, — mert ma igenis, hogy más is, mindenki, mindenhol, mindent elmondhat, ami a szívét nyomja. Hiába: ez nem a virágregék kora. És egészen bizonyos, hogy például a mai magyar paraszt világosabban és keresetlenebbül és találobban mondaná el ezeket a mégis csak mai igazságokat, mint a Cervantes tegnapelőtti spanyolja. Hát még a Lengyel Menyhért!

Ez tehát szintén nem sikerült. Ezenkívül azonban nagyon jó és nagyon kedves volt még az a csacsi, akit külön erre a célra kértek kölcsön az állatkertről. Látható nosztalgiajára szolgáljon vigaszul az a valószínűség, hogy nemsokára ő is visszakerül oda, ahová jámbor lelke huzza, mint minden egyéb, amit ebben a darabban kölcsön kértek.

Relle Pál.

GOMBASZÖGI FRIDA. Egy életlen és kétségkívül örült fiu a mai Budapest legszebb élőképét tiszta örületből, vagy tébolyult szenvedélyből meg akarta ölni. Golyót röpített a klasszikus arcba. Sajátságos, hogy a méltán divatos női szépségnek vonalaiban volt valami tragikus. Akik őt ismerik és nagyra taksálják, mindég arra gondoltak, hogy egykor majd elhagyja a könnyű szerepeket s ő lesz a jövő tragikája. Most aztán e szerep az életben elkövetkezett rá. A sors, ez a bős szereposztó sietett vele. Nem a mi metiénk, hogy e komor időkben e tragédia riportrészével foglalkozzunk és elsősorban arra gondolunk, hogy a mai színház és főképp ez a budapesti, amelyet mo-

hó és frivol érdeklődés vesz körül, több, mint amennyit a szociális erkölcsi rend jó szemmel nézi. Amikor e sorokat írjuk, a szerkesztetlen fiatal fiu már meghalt nemes és gyönyörű művésznek, lyos betegnek, de nem reménytelenül fekszik a szanatóriumi ágyán. Nem csuda, hanem lehetőség, hogy nemcsak életben marad, hanem még a szinpadra is visszatérhet.

A BUDAPESTI HIRLAP örömtánya táján megint csak történt valami. Hogy mi történt? a „Budapesti Hirlap” így írja meg a nagy eseményt január 8-i számában.

Változás a „Budapesti Hirlap” szerkesztőségében. A „Budapesti Hirlap” felelős szerkesztői tisztje a mai naptól fogva Tordai Adorján, lapunk eddigi segédszerkesztője veszi át, Csajthay Ferenc lap eddigi felelős szerkesztője, dig elfoglalja ujából helyettes szerkesztői állását. Tordai Adorján szerkesztő 25 év óta a „Budapesti Hirlap” szolgálatában és husz éven át volt segédszerkesztője a lapnak.

Ugyanekkor a lap homlokán megjelent a nevezetes változás így:

Helyettes főszerkesztő:
CSAJTHAY FERENC.

Ez és semmi más. Nem értjük a dolgot. Azt sejtjük, hogy Tordai kollégánk mindenképpen szimpikus szerkesztői előléptetésével Csajthay Ferenc „helyettes főszerkesztő” hidegre került. Ez rendben van. De az már sehogy sincs rendben, hogy a „Budapesti Hirlap”-nak helyettes főszerkesztője és ugyanakkor nincsen tényleges főszerkesztője. Hát kinek a helyettese akkor Csajthay Ferenc, kit helyettesíti helyettes főszerkesztő ur, ha a főszerkesztő nincsen? Valószínűleg arra gondol a „Budapesti Hirlap”, hogy jó az isten és majd ad a lapnak egy igazi, egy valódi, egy ak-

ősszerkesztőt? Vagy tán már adott
Csak nem Rákosi Jenőről, az el-
főszerkesztőről van szó, aki-
vel még mindig nem mernek az urak
előrukkolni, de akinek a helyét úgy-
sátságosan őrzik, védik és fentartják
addig, amíg olyan erős és olyan ar-
látlan lesz az ébredező ellenforra-
almár reakció, hogy elég bátrak
lesznek az urak ismét Rákosi Jenő
kompromittált nevét odairni kalóz-
lobogójukra? Akkor majd valóban
Rákosi Jenő főszerkesztőt fogja he-
lyettesíteni Csajthay Ferenc helyet-
tes főszerkesztő, de az istenért ad-
díg — és ki tudná azt megmondani,
hogy meddig? — kit helyettesít? Ki
a fenét?

A FORRADALMAR „PESTI
NAPLO” ÉS A HADINYERESÉG,
ADÓ FELEMELÉSE. A „Pesti
Napló”, amely a lehangosabban
küzdött a forradalomért, amíg ez
nem került pénzébe, január tizediki
számában éles támadást intézett a
hadinyereségadó felemelése ellen. A
„Pesti Napló” közgazdásza felhato-
rodva írja, hogy a kormány tör-
vénytelenül jár el, mikor meghatal-
mazás nélkül, egyszerű miniszterta-
kási határozat alapján új adót vet
ki. Arról azonban kissé elfeledke-
zik a cikk írója, hogy a kormány
maga is minden meghatalmazás nél-
kül alakult meg a „Pesti Napló” za-
ros helyeslése közben. Ilyen apró
ellentmondások előfordulnak az
egyébként jeles cikkben: egyik he-
lyen azt állítja, hogy a „Pesti Nap-
ló” mindig követelte a hadinyeresé-
gek megadóztatását, a következő
mondatban pedig — ahelyett, hogy
írulne „követelése” teljesülésének
— a *Bach-korszak abszolútizmusát*
emlegeti és büntető expedíciónak
nevezi az új adót. Nem érdemes a
kéthasábos sirám minden mondatá-
val külön-külön foglalkozni, éppen
csak azt említjük meg, hogy a köz-
gazdasági rovatvezető ur lehang-
osabban azért siránkozik, hogy a
hadinyereségadó visszaható erejű
lesz. És itt aztán egy mély bölcses-

séget szögez le a „Pesti Napló”
cikkírója, szóról-szóra ezt ajánlja:
„Törvényt törvénnyel meg lehet
változtatni, de ezek a változások
csak a jövőre vonatkozhatnak és
nem a már elintézett multra.” Egy-
szóval azt ajánlja nyilván a legko-
molyabban a cikk szerzője, hogy ne
az 1914., 1915., 1916., 1917. és 1918.
évekre adóztassák meg a hadinyere-
séget, hanem az 1919., 1920., 1921.,
1922. és a következő esztendőkre,
amikor is a hadinyereségek meg-
adóztatásától annyira nem kell majd
félteni a derék kapitalista napilapok-
nak, hogy a jövőre nézve a „Pesti
Napló” — képzeljék — még abba is
hajlandó belemenni, hogy a hadi-
nyereségadó kulcsát jó magásra fel-
emeljék.

Egy színházi titkár naplójából

II.

Mennyit követel a rendőrség?

A színház, mint kapitalista üzleti
vállalkozás, egyáltalán nem sajnálatra-
méltó és minden rokonszenvem a ható-
ságoké, amikor jövedelmi, vigalmi és
egyéb adókkal igyekeznek elcsedni a
színházi vállalatok részvényeseitől rend-
szerint horribilisan nagy jövedelmük
feleslegét. Ellenben lehetetlennek és
megengedhetetlennek tartom, hogy egyes
hatóságok önhatalmulag kiválasztják
megsarcolandó alanynak a sokféle vál-
lalkozás közül éppen a színházat és a
rendőrség, a tüzoltósággal, a színház-
vizsgáló állandó bizottsággal vállvetve
nyúzzák meg a kiszemelt áldozatot. A
hatóságoknak ez a viselkedése — mint
hogy az általuk kivetett hadisarc egyál-
talan nem progresszív és egyenlő köve-
teléssel lépnek fel a háromszáz személy
befogadására épült Medgyaszay Színház
és a háromezer néző befogadására alkal-
mas Városi Színházzal szemben, — lehe-
tetlenné teszi az irodalmi célú, intim
és művészbibb hatású kisszínházak ré-
szére a versenyt a gyárimunkát produ-
káló színházi nagyüzemekkel szemben.
Mert míg a Városi Színház befogadó-
képessége mellett számba sem jön az a

negyvenötvenezer korona, amibe a rendőrség évente kerül (nem beszélve ezúttal a százezer koronás és még nagyobb tételekről, melyeket egyéb hatóságok és a sajtó vágnak zsebre), a tisztes kisebb kamara-színháznak ez az összeg esetleg egész évi nyereségét jelent, sőt esetleg deficitet is. Ezért vallottak kudarcot nálunk a *Thália*, az *Uj Szinpad* és a többi hasonló próbálkozások, nem a közönség közönye miatt, ezért nem lehet itt igazi kamara-színházat csinálni és ezért lesz kénytelen a jelenleg kísérletező Medgyaszay Színház is felhagyni minden magasabbrendű művészi törekvéssel és áttérni arra az olcsón előállítható, silány tömegcikket produkáló rideg üzleti politikára, amit a többi színházak üznek.

A rendőrség *inspekció-díjak* címén szed be a színházaktól tetemes összegeket. Ez az inspekció, amelynek semmi féle komoly célja nincs, tulajdonképpen abból áll, hogy egy rendőrtisztviselő beül a feleségével az előadásra, ingyen szórakozik és ráadásul még a színház igazgatóságától *napidíjat is kap*. Nem sajnálom ezt a kis jövedelmet a még mindig elég rosszul fizetett rendőrtisztviselőktől, de már a borbélysegédek is kimondták, hogy fizetésemelést kérnek maguknak borralaló helyett és a rendőrtisztviselők is helyesen tennék, ha lemondva erről a jövedelemről, inkább fizetésük felemelését — és ennek ellensúlyozására — a színházak adójának felemelését követelnék.

Különben meg kell emlékezni arról a jellemzően *parancsoló hangról*, amelyet a főkapitányság használ, mikor kijelöli azokat a helyeket, amelyeket a színház tulajdonosának beleegyezése nélkül egyszerűen kisajátít a rendőrség részére. Az ilyenkor szokásos főkapitányi határozat így hangzik:

A budapesti m. kir. államrendőrség főkapitánysága.

148.586. sz.

Fk. I. 1918.

(A válaszban e megkeresés számát és a benne előforduló neveket kérjük megemlíteni.)

Határozat.

Értesitem Vámos Árpád urat, mint az Eskü-ut 5. sz. a. megnyitandó Medgyaszay-színház részvénytársaság igazgatóját, hogy a

kétkoronás bélyeggel ellátott színházi nyitási engedélyét a közgazgatási kiadónál V., Béla-ut 5. sz. II/15. sz. a. a hivatalos órá alatt átveheti.

Egyben utasítom, hogy a színházban naponta ügyeleti szolgálatot teljesítő rendőrtisztviselő részére a földszinti V. sor jobboldal 1. és 2. székeket, míg ügyeletes polgári rendőrök részére a földszinti baloldal XV. sor 1. sz. széket állandóan fenntartsa rendelkezésükre. Kötelezem magam, vagy helyettesem részéről bármikor szükségét látom, a *páholyt* rendelkezésemre bocsátani, — *felhívom*, hogy e határozat kézhezvételétől számított nap alatt a *havi ellenőrzési felügyeleti díjak biztosítására* határozat felmutatása mellett rendőrpénztárnál 1300 (azaz ezerháromszáz) korona óvadék készpénzben vagy takarékpénztári könyvben szereplő betétbe helyezni; az egyes hónapokban megtartandó előadások ellenőrzési és felügyeleti díjakat pedig előzetes részletben tartozik ellennyugta ellenben minden hó utolsóelőtti napig befizetni.

Erről Vámos Árpád igazgató urat határozatilag értesitem.

Budapest, 1918. évi december hó 14-én.

Olvashatatlan aláírás
főkapitány h.

A színház igazgatósága — amelynek ez a határozat körülbelül ötvenezer korona kiadást jelent évente — megpróbált szembehelyezkedni az önkényes rendelkezéssel. Hajlandó volt ugyan az ellenőrzési és felügyeleti díjak kifizesére, de nem ismerte el a főkapitányt az a jogát, hogy három széket kijelölhessen és lefoglalhasson a rendőrség részére és ezért csak egy széket tartott fenn az inspekciós rendőrtisztviselő részére. A főkapitányság azonban kicérőszakolta a kijelölt székeket. December huszonharmadikán a délutáni előadáson megjelent dr. Dobel József rendőrkapitány a színházban feleséggel és minthogy csak egy fenntartott

szeket talált, óriási botrányt rendezett az előcsarnokban. A közönség előtt leszidta az igazgatót, majd a pénztárosnőt fenyegette meg:

— Megbánják, hogy kikezdték a rendőrséggel, mert ha akarunk, tudunk kellemetlenkedni és hibákat találni.

Másnap a színház igazgatója panasza ment a főkapitányhoz Dóbel kapitány viselkedése miatt. Ekkor tudta meg, hogy Dóbel ráadásul még ellene tett feljelentést botrányokozás miatt és ívet is köröztetett a rendőrszűréselők közt, hogy lehetőleg kellemetlenkedjenek a színháznak. Dr. Schreiber Emil főkapitányhelyettes mikor Vámos Árpád igazgató ezeket a panaszokat előadta neki, a következő kijelentést tette:

— Szóval nem akarják a kijelölt helyeket átadni. Hát majd karhatalmat alkalmazunk.

Ezután a „kedélyes“ fenyegetés után természetesen minden ellenállással fel kellett hagyni és át kellett engedni a hősiesen okkupált székeket a rendőrségnek. (d. t.)

A pécsi tizenhárom

Akik a forradalom érettvörös gyümölcsét leszakasztották, gondoljanak gyöngéden azokra a szent szerencsétlenekre, akik tulkorán jöttek, már piros pünkösdi napján megrázták a szabadság táját, már tavaszi békét, nyári békét szerettek volna s ezért a vakmerő vagyukért, hazaáruló alkukért az életükkel fizettek.

A pécsi tizenhárom! Az új vértanúk. Tizenhárom kis katona, közlegények, névtelen hősök, élükön az egyetlen intelligens magyar: Vajda József önkéntes szakaszvezető, a forrólelkű, fanatikus, 21 éves jegyzőfiú, aki önként futott neki a háborúnak a amikor kinyitott szemével meglátta, hogy ez az egész üzletkezlőte egy becsutelt üzlet, emberek bőrért és létét elpotyázó üzlet, akkor kehrteucht esnált, a puskáját visszafel fordította, azokra, akik frázisok ostorpatogásával, büntetésekkel, zsarnoki szigorral hajtották egyre előre. Most már nem akart előre menni, szervezett egy kis csapatot (melynek nagyrésze később cserbenhagyta) agítált, dologozott, szította a forradalom tüzeit és pünkösdi hétfőjén a pécsi 6-os gyalogezredben — mely békében Ujvidéken állomásozott, — kitört a lázadás. (Egyébként ugyanez történt e napon a montenai 13 garmizonjában.) A lázadók

hatalmukba kerítették a laktanyát, feltrörték — akárcsak a mostaniak — a katonai raktárakat, szereztek municiót és a bányászok egy részével szövetségbe, megölték Herszényi Zsombor alezredest, a bányák katonai parancsnokát, az adjuvánsát: Meissner századost, Molnár hadnagyot. Megszállták a pályaudvart, leszerelték a mozdonyokat, a telefondrótot mindenütt elvágták. A zendülésnek számos sebesültje is volt. Ugy, épp úgy csinálták, valahogyan, mint a mostaniak. Ugyanaz az elkeseredés, parázs békevágy, leszahogy-lesz vezetése őket is és mégis elvesztették a csatát; kevesen voltak, az erejük gyenge és itt is, ott is árulás! Jött azután Gössmann generális vezetése alatt sok osztrák, néhány magyar hadbíró, összegyűltek Pécsen, hogy a „bűnösöket“ kivégeztessék, a tábornok — hamisítatlan hős osztrák hadvezér, — még utközben a kupé finom bársonypamlagján azt az óhaját fejezte ki, hogy Pécsen vérben akar fürödni. Hogyné, azok a bitang, azok a rebellis magyarok máris békéről mernak álmodni, rongyos négyezstendei küzdelem után!

A generális a végén nagyon elégedetlen volt a magyar hadbírákkal:

— Nem produkáltak elég halálötletet!

Dühöngve becsületügyi eljárással fenyegetőzött, sőt megtörtént az a hallatlan eset, hogy akit a rögtönítelő bíróság felmentett, azt Gössmann rendes bíróság elé állította; hátha sikerül ott ha'ira'íteltni! Kivüle még más is keveslette a pécsi kivégzések számát: a budapesti katonai ügyészség vezetője, dr. Ehrlich Erich alezredes — szintén osztrák, — aki gunyosan mondta az egybegyűlt hadbírnak:

— Megnyugtatom önöket, nem lőttek túl a célon!

Sajnos, magyar ember is volt néhány, aki az osztrák uraknak tetsző szolgálataival szerzett érdemeiket és előnyöket. Nincs rá okom, hogy a nevüket elhallgassam, éppen eleget ártottak ember-társaiknak e keserű csztendők során: Dr. Vadász Arnold, a kis kassai ügyvéd, aki Budapesten katonai ügyészszé növe, valóságos szaktekintély lett szegény „lógós“ katonáknak másvilágra való internálása terén, akit kassai hitsorsosai városukból emiatt kiközösítettek s a forradalom kitörésekor halálra keresték a Margit-körúti fogházból kiszabadult rabok.

Dr. Fejér Akos, az Ehrlich Erich adjuvánsa, akitnek gazdája látni megállat-

szegény sok magyar katona élete, testi épisége, szabadsága bántal Fejér adjutáns, a biztos pesti fedezékből készséggel áldozta fel kollégái pozícióját, erőfeszítési és más jölétét. Rejtett kis aknákat ásott az itthoni harcmezőn, ahol nem válhat rokkantná az ember s nincs kitéve a veszélynek, hogy félkézzel kell majd leoperálnia kliensei bőrét. A hadsegéd ur — bár ellene esalás és sikkasztás miatt most is bűnvádi eljárás folyik, — milyen spártaian szigorú volt szegény, nyavalyás kis szökevény gyerekekkel! Hogy elintézte s milyen nagyuri könnyel intézte el, zárt ajtókat mögött, nála érdemesebb emberek sorsát!

Fent, — de lent is! — bűnhődjön mindenki, ha akarva, muszáj nélkül, károkat okozott másnak, embert meg-alázott, bántott tehetetlen; akinek csak keze dermedt ökölbe, de állnia kellett fölbvalói sarkak rugását. Bűnhődjön hiki a vétke szerint, minden jajtért és könyvért, a pünkösdi ítéletnapért, a vesztőhelyre menetelő tizenhárom ka-

tonéért, meg négy bányászért. A kis Vajda gyerekért, akinek se harisnya, se kapca nem volt a bakancsában, úgy lepett meztelen lábcszárral a négyes felé, míg mögötte szegény szülei sikoltoztak az életéért s a honvédfiuk kezéig úgy reszketett, hogy nem tudtak nyugodtan célozni; bosnyák katonáikkal kellett végrehajtani az ítéletet.

Jaj istenem, jaj istenem, ki fizette meg ezért? Ha ezer nyakton, ezer kötéllel, ezer halált halna ezer gazembert akkor meg volna fizetve?

Alba Nevis.

Feloldó szerkesztő és kiadó:
GÜNDÖR FERENC.

Helyettes szerkesztő:
DIÓSZEGHY TIBOR.

Szerkesztőség: IV. ker., Király Pál-utca 14. Kiadóhivatal: VI. ker., Izabella-utca 66. Telefon: Szerkesztőség József 68—80. Kiadóhivatali telefon: 26—27. Megjelenik minden kedden.

ROYAL ORFEUM

Erzsébet-körút 31

Új műsor. Kezdeté 2/4 7 órakor

SÖRKABARÓ
Kezdeté 7 órakor
Nyitás 2/4 7 órakor

HARRY PIEL
legujabb kalandja

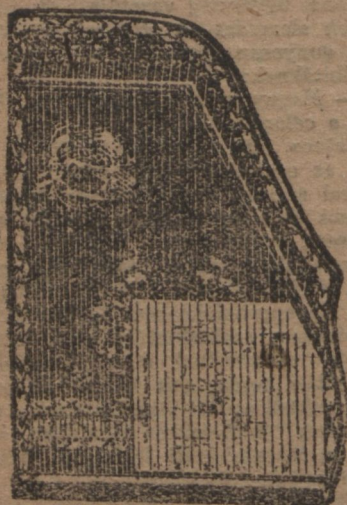
Kalender történet 4 fejezetében

OMNIA

mozgóképszínház
VIII., József-körút 31.

Báli éjszakák

Vígjáték 3 fejezetében

Azonnal tud rajta játszani!

GITÁR-CITERÁK

alafolható kóralapokkal, kizárólagos ívelárusítóhelye;

HANGSZER-OTTHON

FEKETE MIHÁLY

HANGSZERKÉSZÍTŐ-MESTER

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 9

Az összes hangszerek nagy raktára